

دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۳

وطن امروز | شماره ۴۲۰۰

فرهنگ و هنر

اخبار

آخرین وضعیت کیانوش عیاری در بیمارستان

کیانوش عیاری، کارگردان برجسته سینما و تلویزیون چندی پیش به دنبال ضربیه‌ای به سر ناشی از زمین خوردن، بیهوش و بلافاصله به بیمارستان منتقل شد. شش‌بم عرفی‌نژاد، دستیار و برنامهریز عیاری در این باره اعلام کرد وی پس از انتقال به بیمارستان در بخش مراقبت‌های ویژه بستری شد و در ادامه پزشکان برای جلوگیری از خونریزی داخلی، عمل جراحی روی مغز و سر او انجام دادند.

عرفی‌نژاد همچنین خبر داد هوشیاری کیانوش عیاری بازگشته و او به بخش عمومی منتقل شده است. همچنین حال عمومی این کارگردان در حال بهبود است اما هنوز زمان دقیق ترخیص وی از بیمارستان مشخص نشده است.

رکوردشکنی سینما در آذرماه

از ابتدای آذرماه تا جمعه ۱۶ آذر، تعداد مخاطبان سینمای ایران به ۲ میلیون و ۹۰ هزار و ۲۱۹ نفر رسید. همچنین سمنشنبه ۱۳ آذرماه با ثبت ۳۱۶ هزار و ۴۳۲ نفر مخاطب در یک روز، رکورد جدیدی در جذب مخاطبان سینما به ثبت رسید.

بر اساس گزارش‌ها، فروش فیلم‌های سینمایی جمعه ۱۶ آذر، با ۲۶۶ هزار و ۱۰۳ مخاطب، به بیش از ۱۸۲ میلیارد و ۳۰۰ میلیون ریال رسید. همچنین با وجود تعطیلی سینماها از عصر چهارشنبه ۱۴ آذر تا جمعه ۱۶ آذر، ۹۳ هزار و ۹۸۳ سانس در سراسر کشور برگزار شد و مجموع فروش فیلم‌ها از ابتدای آذر به ۱۲۰ میلیارد و ۴۴ میلیون تومان افزایش یافت. به نظر می‌رسد این افزایش چشمگیر مخاطبان، نتیجه تغییر رویکرد در برنامه‌ریزی اکران و تنوع ژانری فیلم‌ها باشد. در میان آثار اکران شده، حضور ۲ فیلم ویژه مخاطبان نوجوان و ۲ انیمیشن مختص کودکان، به جذب طیف گسترده‌ای از تماشاگران کمک کرده است. بخش عمده‌ای از این موفقیت، مدیون فیلم‌های کودک و نوجوان است که با شناخت دقیق گروه هدف و سرمایه‌گذاری مؤثر، به فهرست پر فروش‌ترین آثار سال‌هایافته‌اند. انیمیشن‌های حوزه کودک و نوجوان نیز با بهره‌گیری از تبلیغات داخلی و پشتیبانی رسانه‌ای تلویزیون، در میان ۱۰ فیلم پر مخاطب هفته قرار گرفتند.

پرفروش‌ترین فیلم‌های سینمایی هفته گذشته عبارتند از: «۷۰ سی»، «ژودیز»، «صبحانه با زرافه‌ها»، «باغ کیانوش»، «بیبی قهرمان»، «شنگل و منگول»، «شهر گرچه‌ها»، «قلب رفته»، «پول و پارتی»، «خان کشتی»، «مفت‌بر»، «سه‌جلد»، «شه‌سوار»، «پلیا: جست‌وجوی قهرمان» و «ستاد».

توضیح جلیلی درباره کار با سلبریتی‌ها

و حواشی اخیر شبکه نمایش خانگی

پیمان جلیلی، رئیس صداوسیما، با اشاره به فرسودگی ۲۰ ساله زیرساخت‌های سازمان، از تلاش برای جذب بودجه و بازسازی خبر داد و گفت بخش عمده منابع صرف برنامه‌سازی و پرداخت حقوق می‌شود. وی همچنین به رفع اختلافات زیرساختی در سامانه‌های بخش و افزایش هزینه‌های تولید اشاره کرد.

جلیلی در ادامه تعامل با هنرمندان را رابطه‌ای دوطرفه دانست و تأکید کرد که رسانه ملی باید از استعدادها حمایت و به پرورش چهره‌های جدید توجه کند. او با بیان وجود تبعیض در حقوق و دستمزد نیروها، رفع این ناهنجاری را منوط به تأمین منابع مالی دانست و از اقدامات اولیه بر این راستا خبر داد. جلیلی همچنین بر تعامل با پلتفرم‌های شبکه نمایش خانگی تأکید کرد و از تدوین آیین‌نامه برای رفع خلأهای قانونی ساترا سخن گفت.

«شازده کوچولو»

به چاپ هشتادوم رسيد

کتاب ماندگار «شازده کوچولو» اثر آنتوان دوست و اگزوپری، با ترجمه روان و ماندگار محمد قاضی، به چاپ هشتادوم توسط انتشارات امیرکبیر رسید. این اثر خیال‌انگیز و شاعرانه، داستان سفر یک خلبان به صحرای ساهاراز و آشنایی او با پسر موطلابی به نام «شازده کوچولو» را روایت می‌کند. «شازده کوچولو» که از سیاره کوچک B-612 آمده، در جریان سفر خود با نمادها و معضلات جامع بشری روبه‌رو می‌شود. اگزوپری در این کتاب با طنزی لطیف، نینای مادی‌گرایی بزرگسالان را نقد می‌کند. هر چند این داستان در ظاهر برای کودکان نوشته شده، پیام‌های عمیق آن مخاطبان بزرگسال را نیز تحت تأثیر قرار داده است. «شازده کوچولو» که به بیش از ۲۵۰ زبان ترجمه شده، یکی از برترین آثار ادبیات جهان محسوب می‌شود. ترجمه محمد قاضی از این کتاب، به دلیل وفاداری به متن اصلی، انتقال ظرافت‌های فرهنگی و نثر روان و شیوا، همواره انتخاب اول خوانندگان ایرانی بوده و تجربه خواندن این شاهکار را برای طیف وسیعی از مخاطبان، از نوجوانان تا بزرگسالان، آسان و لذت‌بخش کرده است.

اجرای «نوی ایرانی‌مهر»

برای نخستین بار در تالار وحدت

ارکستر سمفونیک «نوی ایرانی‌مهر» که سال ۱۴۰۰ تأسیس شده است، پس از اجراهای موفق در کرچ، تهران و تالار رودکی، برای نخستین بار در تالار وحدت تهران روی صحنه می‌رود. این کنسرت شامگاه پنجشنبه ۲۲ آذر، ساعت ۲۱:۳۰ برگزار خواهد شد. رهبری این ارکستر را شکیبا حسینی بر عهده دارد، در حالی که غلامرضا معصومی به عنوان کنسرت‌ماستر و علی فهیم یحیایی به‌عنوان مدیر اجرایی در بر گزاره این رویداد نقش دارند. در این اجرا، قطعاتی از موسیقی کلاسیک توسط آهنگسازان برجسته‌ای چون جواکینو روسینی، ولفگانگ آمادئوس موتزارت، جورج فردریک هندل، کارل چکنیز، گئورگی اسوپریدف، لودویگ فان بتهوون و ژان سیبلیوس نواخته خواهد شد.

حضرت امام صادق(ع):

خدا دنیا را به دوست و دشمنش عطا می‌کند ولی ایمان را فقط به کسی می‌دهد که او را دوست دارد.

روزنامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی

صاحب‌امتیاز و مدیرمسئول: محمد آخوندی
مدیرعامل: زهرا شکیبایی
سردبیر: سیدعابدین نورالدینی

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، بین حافظ و خیابان ولیعصر (عج)، کوچه سعید، پلاک ۹
روابط عمومی: ۶۶۴۱۳۷۲۸ | تلفن: ۶۶۴۱۳۷۲۸ | نمابر: ۶۶۴۱۳۷۲۸
پيام‌سان: vataneamrooz@vataneamrooz.ir | پست الکترونیک: info@vataneamrooz.ir
چاپ: موسسه جام‌جم برتر برنا | توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰

نظام مبادله سینمای ایران چگونه ذائقه مخاطب را شکل داده است

ردپول؛ اقتصاد سیاسی ابتذال

نه‌از این گذشته اگر کمی هستی‌شناختی‌تر به سینما فکر کنیم، ممکن است به این سوال برسیم که سینما دقیقاً به چه معنایی می‌تواند غیر اجتماعی باشد؟ مگر سینما محصول یک کار جمعی و گروهی برای مخاطبانی در سالن سینما یا پلت‌فرم‌های افلاین و آنلاین نیست؟ و مگر نه این است که در این تعامل دوسویه یک جهان اجتماعی پدیدار می‌شود؟ اصلاً آیا فیلمی هست که فقط یک مخاطب داشته باشد؟ همین که ما درباره فیلم‌ها با هم صحبت می‌کنیم؛ همین که ما با همدیگر مخالفت یا موافقت می‌کنیم، آیا نشان نمی‌دهد سینما بلاذات یک هنر اجتماعی است؟ پس مشخصاً ما چیزی به اسم ژانر سینمایی اجتماعی نداریم. از این‌رو قرار دادن آن کنار کمدی که یک ژانر اصیل سینمایی و ادبی است، احتمالاً در بهترین حالت یک غلط سهوی است.

در نقطه مقابل، کمدی ژانر است. ژانر است چون مؤلفه‌های دراماتیک و تصویری خاص خود را دارد. کارکرد کمدی از اساس نه تنها اجتماعی، بلکه فراتر و عمیق‌تر از آن فلسفی است. کمدی بیانگر تنهایی ذاتی انسانی است که غلبه کامل بر این تنهایی از دستش بر نمی‌آید ولی مدام در تلاش است بر آن غلبه کند. کمدی فاصله می‌اندازد تا حقیقت است؛ فاصله میان اراده‌های ضعیف و میل ادعا تا کارهای بزرگ. کمدی فقط نشان دادن ضعف نیست؛ کمدی بیان زشتی‌ها و زیبایی‌های دفرمه هم است و دقیقاً از همین‌جاست که کمدی شدت انتقادی از کار در می‌آید. کمدی نقد همه چیز است؛ شوخی با تمام اموری که نمی‌توان از آنها به نحو جدی حرف زد و بعدش زنده

ماند. بیا باید کلاه‌مان را با هم قاضی کنیم و ببینیم به این یادگار آریستوفان و چاپلین و وودی آلن می‌توان همان نامی را داد که به زباله‌های متغفن بی‌همه چیز سینمای ما می‌دهیم؟ اصلاً نیازی به سینما بلد بودن نیست؛ کافی است با خودتان فکر کنید این‌جورنومه‌های ذهن‌ری مستهجن اصلاً چه چیز را و به چه نحوی نقد می‌کنند؟ اینکه جماعتی به اینها می‌خندند و قهقهه سر می‌دهند؛ اینکه این فیلم‌ها چند صد میلیارد می‌فروشند هم اهمیتی ندارد. چیپس و پنک‌مک هم طرفدار دارد؛ حتی سیگار و قلیان هم اما آیا از اینکه کسانی از استعمال سیگار حض می‌برند شما را مجاز می‌کند سیگار را مشغولیت سالمی بدانید؟ آیا گردش مالی قلیان و پنک‌تجویز و تبلیغ‌شان را هم روا می‌کند و می‌توان از اینها پشتوانه‌ای برای دفاع از رونق اقتصادی یا امنیت غذایی ساخت؟ اگر اینها را می‌توان، پس استدلال برخی مسؤلان سینمایی در دفاع از رونق سینما را با ارتکا به آمار فروش این فیلم‌هم می‌توان پذیرفت.

اغلب این ادعا وجود دارد که بخشی از دولت به دنبال سینمای کمدی است. از این به بعد این عنوان کمدی را برای محفظه احترام این ژانر اصیل در گیموبه به کار می‌برم. من همیشه مایلتم پول را دنبال کنم و بعد از کشف اقتصاد سیاسی سینما به ماجرا بگویم که چرا و چگونه. سینمای کمدی با این گردش مالی عظیم محصول هیچ نهاد دولتی‌ای نیست. نمی‌توانید یک فیلم از فابایی یا اوج را پیدا کنید که شبیه این اشباه‌السنیما باشد. پس سرمایه در گردش این سینما اساساً سرمایه خصوصی است. سوال این است چه کسانی و با چه پشتوانه‌ای این سینما را به

سقوط یک تراژدی با سوءاستفاده از استقبال تماشاچی؛ چرا «زخم کاری» به این نقطه رسید؟

تلخ‌کاری!

فصل، همین تغییر ناگهانی شخصیت اوست. مالکی که در ۳ فصل گذشته تحت عنوان شخصیتی خاکستری با روحیه‌ای تهاجمی شناخته می‌شد، این بار تصمیم گرفته «آرامش» را سرلوحه کار خود قرار دهد. تغییری که نه‌تنها با مسیر دراماتیک شخصیت او همخوانی ندارد، بلکه هیچ توضیح روان‌شناختی یا روایی منطقی نیز برایش ارائه نمی‌شود. او اکنون بیشتر شبیه فردی منفعل است که تنها سایه‌ای از شخصیت قوی گذشته‌اش را با خود دارد.

از طرفی، شخصیت سسمیرا (رعنا آزادی‌ور) با وجود شکست‌هایی که در فصل گذشته متحمل شده هنوز همان خشم و نفرت گذشته را حفظ کرده است اما نکته قابل تامل این است که دسیسه‌های او حالا نه‌تنها پیچیدگی ندارند، بلکه

مرحمت جناب مهدویان و دوستان، به هجوی کاریکاتوری و کار تونی در زمانه خود مبدل شد. اما فصل چهارم که عنوان «مجازات» را دارد، از همان قسمت اول بیش از آنکه زمینه‌ای برای مهیاسازی یک پایان حماسی باشد، نمایانگر سرگردانی تیم نویسندگی است. مهدویان در تلاش برای جمع‌بندی، نه‌تنها از اصول داستان‌گویی فاصله گرفته، بلکه به ورطه کلیشه‌ها و پیام‌های سطحی نیز سقوط کرده است. مالک، که روزی تجسم پیچیدگی‌های روانی و اخلاقی بود، در این نقطه به لطف پایان فصل قبل، هویت پرسونازی را یدک می‌کشد که اعمال و انگیزه‌هایش از هر گونه انسجام تهی است.

یکی از نکات برجسته و در عین حال آسیب‌زننده این

سمت زباله‌سازی می‌برند؟ طبعاً نهادهای وزارت ارشاد نقش نظارتی و رگولاتوری دارند. آنها در اغلب موارد تنها درباره رد یا تأیید فیلم‌ها نظر می‌دهند اما درباره جریان کلی سینما تصمیم نمی‌گیرند. برای پاسخ به این سوال که چه کسانی درباره جریان کلی سینمای ایران تصمیم می‌گیرند، باید زنجیره‌های متشکل از سرمایه‌گذار، فیلمساز، سلبریتی و سینمادار را دنبال کنید. اینجا احتمال سرخ‌های جدی‌تری برای فهم این مساله وجود دارد. اغلب اهالی سینمای جدی‌تر ایران تمایلی به حرف زدن درباره این چیزها ندارند. ظاهراً ادب همکاری را منافع احتمالی ایجاب می‌کند کسانی را که صاحب سرمایه‌اند نرنجانیم. البته نمی‌خواهم از نقش دولت‌ها در این مساله ساده عبور کنم. واقعیت این است که فهم برخی مدیران دولتی ولی نافرنگی از سینما بشدت عقب افتاده است و گمان کرده‌اند می‌توان مسائل اجتماعی را با تزریق عنان‌گسیخته کمدی به زیر فرش برد. این دست خام‌اندیشی‌ها را با پیچیدگی ساحت فرهنگ کاری نیست اما می‌توان در این میان دو دوتا چهارتایی کرد و پرسید سهم دولت و این بخش خصوصی کلان سرمایه‌دار در این ابتذال چقدر است؟

سینمای اجتماعی در ایران ظاهراً هنوز تعریف مشخصی ندارد. یعنی ما حتی خرگوشی را هم که از کلاه شعبده خودمان بیرون آورده‌ایم نمی‌دانیم واقعاً خرگوش است یا موش! سینمای اجتماعی احتمالاً سینمایی است که به دسته‌ای از موضوعات از فقر و تبعیض تا انواع نارسایی‌های اجتماعی می‌پردازد. در اغلب موارد لحن پرداخت هم باید تند و اگزوتیک باشد تا فیلم با مختصات ژانری که نمی‌دانیم چیست جور دربیاید. می‌توان تا اینجا با این ماجرا همدل بود. هر کسی می‌تواند نقد کند و چه خوب که چنان مؤذب شده‌ایم که مدیوم نقد را سینما بدانیم و ما ناخن‌گیر گوشت بدن هم را نکنیم اما سوال این است که سینمای به اصطلاح اجتماعی با چه میزان گردش مالی و با چه نسبتی با نهاد دولتی این سال‌ها بالیده است؟ واقعیت این است که نه تنها سینمادارهای دولتی اغلب در اختیار این شبه‌گونه بوده‌اند، بلکه سرمایه‌گذاری‌های رنگ و وارنگ نهادها را هم در این روال دیده‌ایم. سینمایی که نام اجتماعی بر آن گذاشته می‌شود در اغلب موارد این سال‌ها توانسته از امتیازات خاص خودش استفاده کند اما قافیه را جایی باخته که سرمایه از او روی گردانده است. رامبد جوان یک کم‌دین است. فیلم «ورد آقایان ممنوع» او را با همین فیلم اخیرش مقایسه کنید تا بدانید سرمایه چگونه می‌تواند نه تنها ذائقه بر سازد، بلکه دستش آغذر بلند است که سینماگر را هم به تسخیر خود در می‌آورد. ما اغلب از اهالی سینما در این‌جور موارد لام تا کام حرفی نمی‌شنویم. بی‌مهری برخی دولت‌ها به سینما از طریق هیزم ریختن به آتش سینمای ضدفرهنگی و انسانی حاجت به بیان ندارد اما در پس پرده، دست‌های ناپیدای دیگری هم هست که فقط با رد پول می‌توان آنها را افشا کرد. چه کسانی هزینه‌های تولید فیلم را سر به فلک کشیده‌اند؟ چه کسانی دستمزدها را افزایش داده و ساخت فیلم مستقل را قرین امتنان کرده‌اند؟ چه کسانی و با چه پشتوانه‌ای سینمای جدی را از میدان مبادله حذف و با ساخت یک سینمای جانبی به اسم هنر و تجربه، سینما را به ۲ بخش تجاری و هنری تقسیم کرده‌اند؟ این تقسیم برای چه کسانی سودمند است؟ برای سعید روستایی فیلم اولی یا برای نگزاس ۶۴؟ چه کسانی به اسم بها دادن به استعداها تصمیم گرفته‌اند سینمای هنر و تجربه محفلی و جنبی را با چند سینمای محدود در کل ایران از سینمای عمومی ایران بگیرند؟ اینجااست که تازه می‌توان فهمید بخشی از جریان شهروشنفری هم دانسته یا نادانسته در زمینه بازی می‌کند که سرمایه قواعدش را معین کرده است؛ قواعدی که می‌گوید سینمای پر مخاطب در تبریز و اصفهان و تهران فقط متعلق به تهیه‌کننده خاصی است.

بیشتر شبیه واکنش‌هایی هیجانی و بی‌هدفند. بازگشت شخصیت پائنه نیز یکی از تصمیماتی است که مخاطب را در مواجهه با منطق داستانی به تردید می‌اندازد. او که پیش‌تر به نظر می‌رسید سرنوشش در سریال به انتها رسیده، اکنون بی‌هیچ توضیح یا زمینه‌سازی مشخصی، مجدداً وارد روایت شده است. این بازگشت، نه‌تنها به غنای داستان اضافه نمی‌کند، بلکه به نوعی، از انسجام کلی اثر می‌کند و حسی از بی‌پرنامگی در توسعه قصه را القا می‌کند.

مشکلات سریال در این فصل اما تنها به بخش روایی محدود نمی‌شوند. جزئیات تصویری، که از ابتدا یکی از نقاط قوت آثار مهدویان بود، در این فصل ضعیف‌تر از همیشه به نظر می‌رسد. موسیقی‌ای که تقریباً بی‌وقفه و اغلب بی‌دلیل بخش می‌شود، نه‌تنها بر بار احساسی لحظات نمی‌افزاید، بلکه به مرور زمان آزاردهنده می‌شود. همچنین استفاده کم‌رِق از عناصر بصری، سریال را از لحاظ زیبایی‌شناسی در سطحی پایین‌تر از فصل‌های قبلی قرار داده است.

یکی دیگر از اساسی‌ترین نقدهایی که می‌توان از فصل دوم «زخم کاری» به بعد بر آن وارد کرد، سوءاستفاده از منابع ادبی و هنری است. آنچه در فصل نخست به عنوان اقتباسی استاندارد و دیدنی از «هکیت» ستوده شد، در ادامه به شکلی مغرضانه و سطحی از شاهکارهای ادبی به نمایش در آمد. در فصول دوم و سوم، این روند با تحریف و لوث کردن مفاهیمی همچون انتقام، عشق و خیات ادامه پیدا کرد و در همان قسمت اول فصل چهارم با نگاه به «تلو»، به اوج رسید. مهدویان و تیم نویسندگی‌اش، به‌جای آنکه از شاهکارهای شگسپیر برای خلق روایتی اصیل و بومی بهره ببرند، آنها را به ملزومات بازاری برای جلب مخاطب تبدیل کردند. از قضا، این نگرش نه‌تنها به اصالت هنری اثر لطمه زد، بلکه به درک و شعور مخاطب خود نیز بی‌اعتنایی کرد.

بله! «زخم کاری» نمونه‌ای است از آنچه می‌توان به‌عنوان سوءاستفاده از موفقیت هنری یاد کرد. اگر فصل نخست این سریال توانست با اقتباسی هوشمندانه اثری ماندگار و فراخور احترام را برای بیننده‌اش خلق کند، با ادامه فصل‌های بعدی نشان داد چگونه همان نمایش اصطلاحاً هنری می‌تواند در دام تجسارت و فرصت‌طلبی، طعمه سطحی‌نگری و ملعبه بی‌ایققی سازندگان شود.

